

..... [p1]

[Laudetur Jesus Christus]¹

WelEerweerde Heer en Meester,²

Wij hebben alhier, in 't Seminarie van Luik, al zoo dikwijls in Loquela naar Limburgsche woorden gezocht en er toch altijd zoo danig min in gevonden. Nochtans dunkt ons, sukkelaars van Limburgsche studenten - vlamingen ofte flaminganten, dat er in ons Kempenland en elders in Limburg ook nog eene macht³ van woorden en goede vlaamsche uitdrukkingen moeten bestaan die ongeboekt, ons wetens, en tot nog toe misschien ἔπεα πτερόεντα⁴ gebleven zijn. Artuur Lewylle, hier, heeft ons aangepreëkt dat het U misschien niet onaangenaam noch onnuttig zou zijn, zoo wij ook al eens een woordjen of ettelijk⁵ voor moeder Loquela opstuurden. God weet of er hier in Limburg geen' woorden bestaan die nuttig konden zijn om dit of dat, 'k en weet niet wat, te verklaren!

..... [p2]

Daarbij zouden wij al een handje willen meêhelpen van ook den Limburgschen taalschat zooveel mogelijk bij den grooten Westvlaamschen te voegen dien gij, E.H. Debo en anderen, daar ginder verre met zooveel iever verzamelt, iets waarvoor gij alhier zoo bewonderd, bemind en als "kwaad geld"⁶ bekend wordt bij de jonge blauw- of geelvoeten der Limburgsche heide.⁷

.....

- 1 Vertaling (Latijn): Geloofd zij Jezus Christus.
- 2 Gepubliceerd in A. Cuppens, De eerste "'t Daghetjongens" en Guido Gezelle. In: 't Daghet in den Oosten: 26 (1910) 1, p. 1-3. Cuppens noteerde onderaan: "Wat deze echte studentenbrief mij zweet en angst gekost had; hoe ik bang wierd toen hij verzonden werd enz. zal ik maar zwijgen!" Op p.3-5 publiceert hij Gezelles [antwoordbrief](#).
- 3 WNT 1500-heden: "Grootte hoeveelheid, menigte; vooral in de uitdrukking eene macht van, vroeger zonder lidwoord: macht van. Verg. lat. vis, fr. force."
- 4 Vertaling (Grieks): gevleugelde woorden. Dat is een beroemde uitdrukking uit de epen van Homerus. De vaste uitdrukking duidt in de orale traditie op gesproken woorden, niet op geschreven woorden.

G. Gezelle, Zantekoorn. In: Loquela: 2 (Wiedmaand 1881) 1, p. 9: "Zantekoorn dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe 'épea pterôënta', d. i. vluchtig gebleven waren."
- 5 Verscheidene, meerdere, tal van.
- 6 Kwaad geld, hier in ironische betekenis: als iemand die opvalt, invloed heeft, misschien wat onrust veroorzaakt, maar daardoor ook bewondering afdwingt (vooral bij jongeren).
- 7 Jonge taalbewuste of Vlaamsgezinde Limburgers.

Hier hebben wij nu een honderdtal Limburgsche woorden en uitdrukkingen, zoo wat overal bijeen vergaârd, die ik met een makker onder honderden heb uitgekozen. Misschien is er niets onder dat van weerde is, misschien kent gij die woorden veel beter dan wij? Wat er van zij, ons inzicht is goed, en daarom dierf ik het wagen naar een groot man te schrijven die Artuur Lewylle hier “vader Gezelle” heet.

Nu iets anders. Ik zou toch zoo graag de vier bundels uwer gedichten hebben, die kleine grijzen,⁸ Kerkhofblommen tot . . . et Reliqua, maar zou het U niet slecht aanstaan zoo ik U zegde, dat ik tot onder 't groot verlof moet wachten van ze te betalen?⁹ Ik heb eenen te verwachten de Koninck¹⁰ op de maag te krijgen en er al eenen de Gheldere¹¹ op liggen

..... [p3]

Zoo het U aangenaam is ben ik bereid onder het groot verlof U een duizend woorden van de kanten van Beeringen en Diest bij een te zoeken, en beloof u een vijf zes zanters¹² uit Limburg die hun jongensbest zullen doen. Maar nu moeten wij U ook eens iets vragen. Welke zijn de beste en bestekoopste boeken om het Angelsaksisch aan te leeren waar volgens Loquela het Limburgsche veel meê in verband is, om goede vlaamsche woorden en goeden zuiveren vlaamsche stijl te leeren gebruiken en krijgen, om de afleidkunde te leeren en de woordontleedkunde? Zou bijvoorbeeld deze afleiding van het woord Kempen, goed zijn?¹³

.....

- 8 G. Gezelle, *Volledige dichtwerken*. Leuven: K. Fonteyn. Vanaf dl. 2 ook bij J. de Meester te Roeselare. In 1878: *Dichtoefeningen* (2e ed.); *Kerkhofblommen* (4e ed.), 1879: *Gedichten, gezangen en gebeden* (2e ed.), 1880: *Liederen, eerdichten et reliqua* (1e ed.)
- 9 Guido Gezelle heeft begrip voor de kosten die August Cuppens al maakte, en nog moet maken voor deze twee boeken. In zijn [antwoordbrief van juni 1883](#) aan Cuppens schrijft Gezelle: “Mijne Kerkhofblommen en ander zulk werk zal ik u in 't korte zenden gratis en ten bewijze van dankbaarheid over uw gedaan en beloofd werkzaam zijn, ten voordeele der zake die mij onder hare dienaars telt”.
- 10 In 1883 publiceerde Lodewijk De Koninck het tweede deel van *Het Menschdom Verlost* (1874). Na het verlies van de pauselijke staten, de schoolstrijd en het verdwijnen van de liberalen uit de Belgische politiek werd dit ultramontaanse geschrift warm onthaald door de katholieken en verwierf de dichter grote bekendheid.
- 11 *Landliederen* van Karel de Gheldere werden op voorspraak van Guido Gezelle door de Brugse drukker, Edward Gaillard, gepubliceerd in 1883. Het dichtwerk oogste lovende kritieken in de pers. In: *Het Belfort*: (1888) 3 p. 43-45.
- 12 Taalverzamelaars.
- 13 A. Cuppens, De eerste “t Daghetjongens” en Guido Gezelle. In: ‘t Daghet in den Oosten: 26 (1910) 4, p. 2 noteerde Cuppens de volgende voetnoot: “Deze vragen wierden mij ingeblazen door den slimmen C. L. [Coob Lenaerts] die destijds allerlei ... Keltische woorden wou vinden in 't Limburgsch en mij belast had met de “kaal commissie” van aan Gezelle te schrijven. Hij wilde deze brief niet teekenen.”

Kempen komt van emp (oude stam die ledig zou beteekenen). Zoo: Kempen = ge (= k) empte of ge-empen (streek, land). Land dus dat geledigd is bijv van bosschen, of water, gelijk ons arm landeken er waarlijk uitziet?

Zou vol = ge - hol zijn ge- privans?¹⁴

Zou Maeseyck van Maes - eek (hoek) en niet van Maes - eik (chêne) komen gelijk 't op 't wapen van dat stedeken staat?¹⁵

Zou Beeringen of Behringen gelijk men eertijds schreef niet komen van bairan¹⁶ en ing = vruchtbare plaats? De sage meldt nochtans dat te Beeringen de eerste beer geringd werd (!)¹⁷

..... [p4].....

Zou Hasselt van hazelaar komen? Er staat nochtans een hazelaar op 't wapen dier stad.

Nu schei ik uit, Wel Eerweerde Heer, u vergiffenis vragende over mijn stout en al te lang schrijven, en groete u heel eerbiedig en genegen in [*Christo*].

.....

14 'Privans' verwijst naar 'alpha privans', een begrip uit de Griekse taalkunde. De letter alpha of 'a' wordt voor een woord geplaatst om een ontkenning of afwezigheid van de betekenis van het woord aan te duiden. Denk aan 'a-theïsme'. Cuppens bedoelt: ge - hol is de ontkenning van 'hol' en betekent dus 'vol'.

In zijn [antwoordbrief van juni 1883](#) aan Cuppens wijst Gezelle hem op een redeneerfout: "Vglk pater = vader p = v, t = d, in 't latijn. v in vol is aan dezelfde gang onderworpen, te weten p = v, vol = pel = ple - dat te vinden is in ple-re, ple-nus dat is een voorbeeld, zoekt er meer, maar op geen anderen weg".

15 In zijn [antwoordbrief](#) aan Cuppens schrijft Gezelle: "Plaatsnamen ontleden en uitleggen is 't moeielijkste van al; eerst moet gij de oude schrijfwijze, de oudste liefst van al, achterhalen en oefenen, anders geen uitkomen. (...) Maas-eyk is waarschijnlijk van al de eyk (aan de) Maas."

Hij denkt waarschijnlijk aan het oudere kerkdorp Aldeneik dat later overvleugeld werd door Maaseik.

16 J. Wright, *Grammar of the Gothic Language*, Glossary. Oxford, Clarendon Press, 1921, p. 309: "Bairan: to bear, carry, bring forth (vertaling (Engels): dragen, in verwachting zijn, voortbrengen of baren)."

F. Debrabandere, *West-Vlaams etymologisch woordenboek*, De herkomst van de West-Vlaamse woorden. Amsterdam/Antwerpen: J.L. Veen (Het Taalfonds), 2002: "Got. *bairan*, Ohd. *heran* 'dragen'."

MNW 1250-1550: "Got. *bairan*; ohd. *beran*; mhd. *bërn*; skt. *bhar*; lat. *fero*; eng. to bear. Dragen."

17 In zijn [antwoordbrief](#) van juni 1883 aan Cuppens schrijft Gezelle: "Beringhen zal eertijds Beringaheim geweest zijn = le retranchement des enfants de Behr! De plaats waar de familie Behr eerst woonde. enz."

Mr Lewylle groet u insgelijks. Volgens men hier verteld heeft moet gij met den Grooten Ommegang¹⁸ alhier in 't Seminarie naar hem gevraagd hebben.¹⁹ Hij heeft er bitter spijt van dat hij niet te huis was. Of het waar was en weet niemand; een waal heeft het rondgestrooid.

August Cuppens [*theologie student*]

Seminarie

Luik 16 Juni 1883.

.....

18 Tijdens deze jaarlijkse processie in Luik draagt de priester op de tweede donderdag na Pinksteren het Heilig Sacrament doorheen de straten van de stad. De Belgische augustines en mystica, de Heilige Juliana van Cornillon (1193-125), priorin van het klooster van Mont Cornillon te Rettine (Luik), had, na een visioen, geijverd voor de instelling van dit plechtig liturgisch feest. Aldus werd Sacramentsdag voor het eerst te Luik gevierd in 1246. Paus Urbanus IV riep in 1264 Sacramentsdag uit tot officiële feestdag voor de universele Kerk.

In 1883 had de Grooten Ommegang plaats op donderdag 24 mei.

19 In zijn [antwoordbrief](#) van juni 1883 aan Cuppens schrijft Gezelle: "Mr Dejonkheere, mijn medeonderpastoor is naar Ludike komen beëvaarden, hij heeft achter Arthur gevraagd; ik blijve meest thuis."

Briefbeschrijving

Verzender	Cuppens, August
Verzender	[Lenaerts, Leonard Willem Jakob]
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	16/06/1883
Verzendingsplaats	Luik
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; tweede adresant gereconstrueerd op basis van de publicatie: brief is in handschrift van Cuppens, volgens publicatie geschreven namens Cuppens en L. Lenaerts; in de publicatie beschrijft Cuppens zijn gevoelens: "Wat deze echte studentenbrief mij zweet en angst gekost had; hoe ik bang werd toen hij verzonden werd enz. zal ik maar zwijgen!"
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; tweede adresant gereconstrueerd op basis van de publicatie: brief is in handschrift van Cuppens, volgens publicatie geschreven namens Cuppens en L. Lenaerts; in de publicatie beschrijft Cuppens zijn gevoelens: "Wat deze echte studentenbrief mij zweet en angst gekost had; hoe ik bang werd toen hij verzonden werd enz. zal ik maar zwijgen!"
Gepubliceerd in	De eerste "t Daghetjongens" en Guido Gezelle. / door August Cuppens. - In: 't Daghet in den Oosten. - Jrg. 26 (1910) nr.1, p. 1-3

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel, 210 mm x 135 mm papier, wit papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig

Bewaargegevens

Land	België
------	--------

Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5340
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.11648

Inhoud

Incipit	Wij hebben al hier, in 't Seminarie van Luik,
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	16/06/1883, Luik, August Cuppens en [Leonard Willem Jakob Lenaerts] aan [Guido Gezelle]
Editeur	Miet Hubrechts; Marc Carlier (research); Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB

Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2026
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
